ان بخش از فضـای سـبز که در محدوده شـهر طراحی و بنا شـده، فضـای سـبز شـهری نامیده می‌شود؛ فضای نسبتاً بزرگ، متشکل از گیاهان با ساختی جنگلی و برخوردار از بازدهی زیست محیطی و اکولوژیک معین و در خور شرایط زیست محیطی حاکم بر شهر.

فضای سبز از دیدگاه شهرسازی: عبارت است بخشی از سیمای شهر که از انواع گیاهان تشکیل یافته است.

فضاهای سبز در وهله نخست به فضاهای سبز و سطوح سبز، و در مرحله بعد به شهری و غیرشهری تقسیم می‌شوند. تفاوت فضاهای سبز و سطوح سبز از نظر اکولوژیکی در این است که سطوح سبز (مثلاً زمین ورزشی چمنکاری شده (نمی‌تواند مانند فضای سبز شبه جنگلی در کاهش آلودگی صـوتی مؤثر باشـد و یا به نحو مطلوبی سـبب کاهش دما شـود. بر اسـاس این تقسیم‌بندی، فضاها و سطوحی که با کاربری فضای سبز در شهرها ارتباط پیدا می‌کند فضای سبز عمومی و خیابانی و سطوح سبز عمومی، خیابانی و چمن‌های ورزشی را شامل می شود. فضـای سـبز عمومی واحد بازدهی اجتماعی می‌باشـد و برای عموم مردم برای گذراندن اوقات فراغت و تفریح قابل استفاده است و معمولاً پارک نامیده می شود. در واقع فضای سبز عمومی (اجتماعی) شامل فضای سبز عمومی مجهز به خدمات و تسهیلات می‌گردد. فضای سبز نیمه عمومی دارای بازدهی اکولوژیکی هسـتند، اما تعداد اسـتفاده کنندگان آنها محدود اسـت. محوطه‌های باز ادارات، پادگان‌ها و بیمارستان‌ها، نمونه‌هایی از این فضاها می‌باشد. فضاهای سبز خیابانی، درختکاری حد فاصل مسیرهای پیاده‌رو و سواره‌رو و همچنین فضاهای میادین و یا زمین‌های پیرامون بزرگراه‌ها و خیابان‌هارا شامل می‌شود که عمدتاً جنبه زیبایی‌شناختی دارد و تا حدی نیز واحد بازدهی اکولوژیکی می‌باشـند. به طور کلی می‌توان گفت که بخش قابل توجهی از فضای سبز در طرح‌های شهری را فضای سبز عمومی تشکیل می‌دهد که به دلیل بازدهی اجتماعی و اکولوژیکی به طور همزمان از اهمیت بالاتری برخوردار است.

تاریخچه احداث فضای سبز

تاریخ معماری و شهرسازی نمایانگر این مهم است که از ادوار گذشته بشر به ضرورت احداث باغ و فضای سبز در شهرهای اگرچه ابتدایی آن زمان پی برده بود تا از طبیعت و اصل خویش جدا نمانده است. برای بیان نمونه‌ای از این طرز تفکر، به حدایق معلقه باغ‌های معلق بابل اشاره کرد که پانصد سال پیش از میلاد در محوطه چهارده هکتاری کاخ عظیمی در مرکز شهر بابل

احداث گردید. این باغ بزرگ عبارت از سطح‌هایی بود که بر ستون‌هایی ا ستتار شده در هفت طبقه، باغ‌هایی از گیاهان نادر آویخته بود. در قرن پنجم پیش از میلاد یونانیان به سبک معماری (کرنت) سر ستون‌های ساختمان‌ها را به شکل سبد گل و ستون‌ها را به صورت پیچک می‌ساختند. در آتن نیز محلات جدیدالتأسیس را درختکاری می‌کردند. معماران مصری نیز ستون‌ها را به شکل باقلای قبطی، پاپیروس و نخل، هماهنگ با محیط اطراف و طبیعت می ساختند. شهر ا سکندریه دارای باغ‌های ملی بزرگ بوده و در آتن باغ گیاه شنا سی، موزه و باغ وحش وجود داشت. ایرانیان نیز از عصر هخامنشیان در اطراف شهرهای خویش، باغ‌های میوه احداث می‌کردند و گوجه و هلو از درختان رایج بوده است. البته از پارک‌های تفریحی هم گزارش‌هایی از زمان شاه عباس صفوی داریم و باغ‌هایی از آن دوران به یادگار مانده است. سبک کلی باغ‌های قدیم ایران شامل یک ح صار کلی، کانال مرکزی که آب در آن جریان می‌یافت به شکل نهر و عمارت کلاه فرنگی که معمولاً در مرکز باغ و جای ا ستراحت بود. نمونه‌هایی از این باغ‌ها چهارباغ اصفهان، فین کاشان و ارم شیراز را می‌توان نام برد. حال به دنیای امروز برمی‌گردیم: با توجه به آلودگی‌های روز افزون محیط زیست و نیازهای روحی بشر گذشته از علایق ذاتی و تاریخی طراحی شهرهای جدی، جدا از فضای سبز نیست. نمونه آن، شهر جدید برازیلیا در برزیل است که هماهنگ و مکمل طبیعی پیرامون خود طراحی و ایجاد شده است.

اهمیت و کارکردهای مهم فضای سبزشهری

امروز مفهوم شهرها بدون فضای سبز مؤثر در اشکال گوناگون آن دیگر قابل تصور نیست. پیامدهای توسعه شهری و پیچیدگی‌های معضلات زیست محیطی آنها موجودیت فضای سبز و گسترش آن را برای همیشه اجتناب‌ناپذیر کرده‌اند. شهرها به عنوان کانون‌های تمرکز فعالیت و زندگی انسان‌ها برای اینکه بتوانند پایداری خود را تضمین کنند چاره پیکره یگانه شهرها در متابولیسم آنها نقش ا سا سی دارند که کمبود آنها می‌تواند اختلالات جدی در حیات شهری به وجود آورد. توجه به فضای سبز به طور عام به عنوان ریه‌های تنفسی شهرها تعریف اغراق آمیزی از کارکرد آن نیست. بلکه این شبیه بیان‌کننده حداقل کارکرد آن در مفهوم اکولوژیک شهرها به شمار می‌رود.

این فضاها هم از دیدگاه تأمین نیازهای زیست محیطی شهرنشینان و هم از نظر تأمین فضاهای فراغتی و بستر ارتباط و تعامل اجتماعی آن جایگاهی در خور اهمیت دارد. در اینجا به مهمترین کارکردهای فضاهای سبز در شهرها اشاره می‌شود.

۱.کارکرد تفریحی :پارک‌ها بهترین محل برای آرامش و رفع خستگی هستند. امروزه کارکرد تفریحی پارک‌ها و فضای سبز جایگزین بخشی از کارکردهای تفریحی خانواده روابط همسایگی و محلی، بازار و ... شده است.

۲ .کارکرد بهداشتی :پارک‌ها و فضای سبز را می‌توان در زمره مراکز تأمین‌کننده بهداشت و جان و روان افراد دانست. نقش گسترده فضای سبز در تمرکز اعصاب بر کسی پوشیده است.

۳ .کارکرد ارتباطی :پارک‌ها زمینه ساز روابط نانوشته سازمان یافته‌ای هستند که با توجه به نیازهای اقشار مختلف اجتماعی شکل می‌گیرد و دوام می‌یابد.

۴ .کارکرد آموزشی :بازی و سرگرمی در آموزش و پرورش جسم و ذهن کودکان سهم مؤثری دارد. پارک‌ها هرچند وسایل بازی اندکی دارند، زمینه کسب مهارت و خلاقیت را برای کودکان فراهم می‌سازند.

۵ .کارکرد خرید و فروش :به رغم اینکه پارک‌ها جایگاه گردش و آرامش هستند به دلیل حضور گسترده مردم در آنها جای مناسب و پررونقی برای عرضه کالاهای مختلف مورد نیاز گردشگران هستند.

عملکردهای فضای سبز را می‌توان به چهار دسته کلی تقسیم کرد.

۱ .فضای سبز عمومی :اینها فضاهای سبز شهری و پارک‌ها هستند که عملکردهای اجتماعی دارند. این فضاها برای عموم مردم در گذران اوقات فراغت تفریح گردهمایی‌های اجتماعی و فرهنگی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

۲ .فضای سبز نیمه نیمه :این فضاها نسبت به فضاهای عمومی محدودترند. مانند محوطه‌های باز بیمارستان‌ها، ادارات دولت و نظایر آن

۳ .ف ضای سبز معابر و خیابان‌ها :از جمله فضـــاهای ســـبز شـــهری‌اند که به طور معمول درختکاری حاشیه باریکی از حد فاصل پیاده‌رو و سواره را تشکیل می‌دهد.

۴ .فضای سبز خصوصی :شامل کلیه فضاها از جمله باغچه‌ها و باغ‌های موجود در شهر است که استفاده آن محدود به مالکان آن می‌باشد.

کیفیت زندگی شهری

منظور از کیفیت زندگی توجه به شاخص‌های اجتماعی فرهنگی، اقتصادی و محیطی روانی و... در دو وجه عینی (کمی) ذهنی (کیفی) در روند برنامه‌ریزی شهری است .مثل شرایط تحصیل بهتر کیفیت دسترسی کیفیت مسکن کیفیت فضاهای گذران اوقات فراغت ایجاد فرصت‌هایی برای کنش متقابل اجتماعی و فرصت‌های اجتماعی (اشتغال رفاه مشارکت اجتماعی و...) جوهره اصلی کیفیت زندگی شهری تأمین نیازهای روانی و عاطفی و اجتماعی شهروندان مثل نیاز به امنیت زیبایی، آرامش خاطر تعلق اجتماعی شـادی تفریح و ... ناقص خواهد بود. کیفیت زندگی شهری در بر گیرنده ابعاد روانی است که شاخص‌هایی همچون رضایت و شادی و امنیت را در بر می‌گیرد. لذا از این منظر آن را رضایت اجتماعی نیز می‌نامند و بر اساس آن با شاخص‌های دسترسی به فرصت‌های اجتماعی مثل شغل، ثروت و اوقات فراغت توجه می شود برخی این واژه را مترادف با رفاه و عده‌ای دیگر آن را بیانی از رفاه می‌دانند که با میزان کالاهای عمومی و نحوه توزیع آن‌ها مشخص می شود. یکی از معیارهای ارزیابی کیفیت زندگی شهری در شهرها فضای باز و سبز عمومی می‌باشد که از زیر معیارهای اصلی شاخص اجتماعی کیفیت زندگی می‌باشد.

نقش فضای سبز در کیفیت زندگی شهری

امروزه نقش و اهمیت فضاهای باز و سبز در محیط زیست و کیفیت زندگی مجتمع‌های زیستی به طور چشمگیری رو به افزایش است. به همین جهت، در اکثر کشورها، فضای باز و سبز جزء لاینفک تصـمیمات برنامه‌ریزی کاربری زمین به شـمار می‌آیند. (به طور کلی بازدهی فضـاهای سبز شهری در سه گروه بازدهی اکولوژیک و محیط زیستی، بازدهی کالبدی – شهر سازی و بازدهی اجتماعی – روانی قابل تقسیم‌بندی می‌باشد. در بررسی اثرات روانی – اجتماعی فضای سبز باید گفت که انسان، در هر شرایطی روزانه به چند ساعت فضای ساکت و آرام نیاز دارد که

فضـای سـبز می‌تواند این فضـا را تأمین نماید. همچنین از مهمترین اثرهای فضـای سـبز در شهرها، کارکرد زیـست محیطی آنها ست که شهرها را به عنوان محیط زیـست جامعه انسانی معنی دار کرده ا ست و با آثار سوء گسترش صنعت و کاربردی نادر ست فناوری مقابله کرده، سبب افزایش کیفیت زیستی شهرها می‌شود. همچنین به عنوان یکی از مباحث مهم و کاربردی در دیگر کشورها تبدیل شده ا ست به طوری که هر ساله مساحت زیادی از زمین‌های شهری آنها به این کاربری بسیار مهم اختصاص داده می‌شود. منظور از بازدهی اکولوژیکی نیز زیباسازی بخش‌های شهری، کاهش دمای محیط، تولید اکسیژن افزایش نفوذپذیری خاک در مقابل انواع بارش و مانند اینها می‌باشد.

اثرات روحی و روانی فضای سبز بر کیفیت زندگی شهری

فطرت انسان به گونه‌ای آفریده شده ا ست که توانایی‌های بسیارس دارد و این توانایی‌ها بدون ارتباط با زیبایی‌های طبیعی که در زندگی شهری که همان فضاهای سبز می‌باشند به افسردگی و خمودی می‌گراید و بالطبع در پرتو بهره‌مندی از فضـای سـبز خلاقیت‌های انسـان شـکوفه می‌گردد و انسان راه تکامل را در زندگی خود می‌پیماید. اگرچه بیشتر شهروندان مقیم شهر از مزایا و تأثیرات غیرمستقیم فضاهای سبز بر زندگی خود آگاه نیستند اما این تأثیر و کنش متقابل میان برخورداری از فضـای سـبز و عدم برخورداری از آن بر زندگی آن‌ها توسـط پژوهش‌های گوناگونی به اثبات رسـیده می‌باشـد. به عنوان مثال در میان نوشـته‌های علما و احادیث و قرآن کریم نیز به این موضوع اشاره شده ا ست از مجموعه آیات و احادیث چنین به دست می‌آید که:

۱ . نگاه به فضای سبز غم‌های انسان را می‌زداید. به او آرامش بخشیده و او را شاد و خوشحال می‌کند.

۲ . بهره‌مندی از فضای سبز حالت یاس و نومیدی را از انسان دور کرده و شور و امیدی در او ایجاد و یا تقویت می‌کند.

۳ . فضـای سـبز تأثیری قابل توجه در درمان بیماری‌های روحی و روانی دارد به طوری که این مشکلات با نگاه کردن به فضا و مناظر سر سبز و قدم زدن و نفس کشیدن در فضای سبز از میان می‌رود.

۴ . ارتباط با فضـای سـبز موجب نشـاط و موجد انگیزه برای حرکت به سـوی تعالی و تکامل است.

میزان سرانه فضای سبز و تأثیر آن رفاه زندگی شهروندان

سرانه عبارت است از مساحت، تقسیم بر جمعیت، در واقع سرانه عبارت است از مقدار زمینی که به طور متوسط از هر کدام از کاربری‌ها به هر نفر از جمعیت شهر می‌رسد. در تعیین سرانه عواملی از قبیل قیمت زمین، نوع درآمد، امکانات گسترش شهر، موقعیت اقلیمی و طبیعی شهر مسائل اجتماعی، آداب و رسوم، نیازهای جمعیت به تأسیسات رفاهی، نوع معیشت، تکنولوژی ساختمان و ... مؤثر است. امروزه در بیشتر کشورها میزان سرانه هر یک از خدمات شهری نشان‌دهنده میزان رفاه و کیفیت زندگی در شهرها می‌باشد. در این میان سرانه فضاهای سبز نیز به عنوان یکی از فاکتورهای مهم افزایش سطح زندگی در شهرها می‌باشد .همچنین با توجه به اهمیت فضاها و لزوم ایجاد در شهرها به منظور لطافت هوا و تفریح مردم و زیبایی شهر بایستی استاندارد مشخصی برای ایجاد فضاهای سبز وجود داشته باشد زیرا هر اندازه که فضای سبز در سطح شهر توسعه یابند کافی نخواهند بود. مقوله سطوح و سرانه سبز را صرفاً می‌توان در مورد فضاهای سبز عمومی مطرح کرد. زیرا فضاهای سبز خصوصی نیمه عمومی و فضای سبز حاشیه معابر هرچند در بازدهی اکولوژیکی نقش مؤثری دارند اما بنا بر ماهیتشان فاقد عملکرد اجتماعی‌اند. در دنیای صنعتی امروز پیشرفت در زمینه‌های مختلف صنعت، تکنولوژی و... به یکی از مهمترین دغدغه‌های کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه و حتی جهان سوم تبدیل شده است . متوسط ۳۰ مترمربع برای هر فرد است .شاخص تعیین شده از محیط زیست سازمان ملل متحد ۲۰ تا ۵ مترمربع و در جایی مانند ایالت متحده ۷۵ متر مرع به ازای هر فرد است. این در حالی است که بر اساس مطالعات و بررسی‌های وزارت مسکن و شهرسازی، سرانه متعارف و مناسب فضای سبزی شهری در ایران حدود ۷ تا ۱۲ مترمربع برای هر فرد ایرانی است و شهر همدان تنها دارای یک بیستم فضای سبزی است که (طبق نظر کارشناسان مسکن و شهرسازی ۹ مترمربع برای هر فرد) بدان نیاز دارد.در گزارش مطالعات گروه برنامه‌ریزی شهری وزارت کشور این نقل قول آمده است که زندگی سالم در جایی امکانپذیر است که سهم سرانه هر فرد از فضای سبز در منطقه مسکونی از ۳۰ تا ۵۰ مترمربع کمتر نباشد. و برای رسیدن به پارک بیش از یک ربع ساعت وقت نگیرد .سرانه فضای سبز در

شهرهای مهم جهان مثل آمستردام ۱۶متر در شیکاگو ۲۰، نیویورک ۱۱، لندن ۹، کپنهاگ ۱۰، پاریس ۷/۷۴ ، در شـــهر رم نیز ۶ متر می‌باشـــد.که اینها نشـــاندهنده اهمیت این فضـــاها برای شهروندان می‌باشد..

فضای سبز شهری چیست ؟

. فضای سبز شهری منطقه ای پو شیده از گیاه درداخل و اطراف شهر ها که دارای دو کارکرد مهم برای شهر می باشد تعدیل دما ،تلطیف هوا وزیبا آفرینی.

جامعترین تعریف. فضای سبز شهری بخ شی از فضاهای باز شهری ا ست که در عر صه های طبیعی یا مصـنوعی آن تحت اسـتقرار درختان ، گل ها ، چمن ها و سـایر گیاهان اسـت که بر ا ساس نظارت و مدیریت ان سان با در نظر گرفتن ضوابط ، قوانین وتخ صص های مرتبط با آن برای بهبود شرایط زیستی ،زیستگاهی ورفاهی شهروندان ومراکز جمعیتی غیر رو ستایی ،حفظ ،نگهداری یا بنا میشود.

مدیریت فضای سبز شهری

مدیریت فضای سبز شهری در اصل کلیه مراحل ارزیابی ،طـــراحی و کاشت متناسب با محـل ،نظارت در حفـظ و نگهداری آن با همکاری مردم می باشد.

اهمیت و کارکردهای مهم فضای سبزشهری

امروزه مفهوم شهرها بدون فضای سبز موثر در ا شکال گوناگون آن دیگر قابل ت صور نی ست. پیامدهای توسعه شهری و پیچیدگی های معضلات زیست محیطی آنها موجودیت فضای سبز و گسترش آن برای همیشه اجتناب ناپذیر کرده اند. شهرها به عنوان کانون های تمرکز فعالیت و زندگی ان سان ها برای اینکه بتوانند پایداری خودرا ت ضمین کنند چاره پیکره یگانه شهر ها در متابولیسم آنها نقش ا ساسی دارند که کمبود آنها می تواند اختلالات جدی در حیات شهری به

وجود آورد. توجه به فضـای سـبز به طور عام به عنوان ریه های تنفسـی شـهرها تعریف اغراق آمیزی از کارکرد آن نیسـت.بلکه این شـبیه بیان کننده حداقل کارکرد آن در مفهوم اکولوژیک شهرها به شمار میرود.

این فضـاها هم از دیدگاه تامین نیاز های زیسـت محیطی شـهرنشـینان و هم از نظر تامین فضاهای فراغتی و بستر ارتباط و تعامل اجتماعی آن جایگاهی در خور اهمیت دارد. در اینجا به مهمترین کارکرد های فضفهای سبز در شهر ها اشاره می شود.

۱.کارکرد تفریحی : پارک ها بهترین محل برای آرامش و رفع خسـتگی هسـتند. امروزه کارکرد تفریحی پارک ها و فضـای سـبز جایگزین بخشـی از کارکردهای تفریحی خانواده روابط همسایگی و محلی ، بازار و ... شده است.

۲. کارکرد بهداشتی : پارک ها و فضای سبز را می توان در زمره مراکز تامین کننده بهداشت و جان و روان افراد دانست.نقش گسترده فضای سبز در تمرکز اعصاب بر کسی پوشیده است.

۳. کارکرد ارتباطی : پارکها زمینه ساز روابط نانو شته سازمان یافته ای ه ستند که با توجه به نیاز های اقشار مختلف اجتماعی شکل میگیرد.و دوام می یابد.

۴. کارکرد آموز شی : بازی و سرگرمی در آموزش و پرورش جسم و ذهن کودکان سهم موثری دارد. پارکها هرچند و سایل بازی اندکی دارند ، زمینه ک سب مهارت و خلاقیت را برای کودکان فراهم می سازند.

۵. کارکرد خرید و فروش : به رغم اینکه پارکها جایگاه گردش و آرامش هستند به دلیل حضور گسترده مردم در آنها جای مناسب و پررونقی برای عرضه کالاهای مختلف مورد نیاز گردشگران هستند.

عملکرد های فضای سبز را می توان به چهار دسته کلی تقسیم کرد.

۱. فضای سبز عمومی : اینها فضاهای سبز شهری و پارکها هستند که عملکرد های اجتماعی دارند.این فضـــاها برای عموم مردم در گذران اوقات فراغت تفریح گردهمایی های اجتماعی و فرهنگی مورد استفاده قرار می گیرد.

۲. فضای سبز نیمه نیمه : این فضاها نسبت به فضاهای عمومی محدودترند. مانند محوطه های باز بیمارستان ها ، تدارات دولت و نظایر آن می باشند.

۳. فضـــای ســـبز معابر و خیابان ها : از جمله فضـــاهای ســـبز شـــهری اند که به طور معمول درختکاری حاشیه باریکی از حد فاصل پیاده رو و سواره را تشکیل می دهد.

۴. فضای سبز خصوصی : شامل کلیه فضاها از جمله باغچه ها و باغهای موجود در شهر است که استفاده آن محدود به مالکان آن می باشد.

کارکرد زیست محیطی فضای سبز

مهمترین اثرات فضای سبز در شهرها,کارکردهای زیست محیطی آنها است که شهرها را به عنوان محیط زیست جامعه انسانی معنی دار کرده است و با آثار سوء گسترش صنعت و کاربری نادرست تکنولوژی مقابله نموده,سبب افزایش کیفیت زیستی شهرها می شوند. در زمان حاضر شهرسازی از بعد اهمیت محیط زیست شهری اهمیت بسزایی یافته و به عنوان ضروری ترین عنصر توسعه پایدار مطرح می باشد.افزایش روزافزون جمعیت باعث تخریب منابع طبیعی,محیط زیست و باعث آلودگی هوا گردیده است و این در حالی است که حفظ محیط زیست در اصل ۵۰ قانون اساسی وظیفه همگان تلقی می شود.

مهمترین اثرات فضای سبز در شهرها

کاهش آلودگی هوا,کاهش آلودگی صوتی,تعدیل دما,افزایش رطوبت نسبی,تلطیف هوا و جذب گرد و غبار است.سایر اثرات فضای سبز در شهرها نسبی هستند ولی مجموعه اثرات فضای سبز حضـــور آنها را در شـــهرها اجتناب ناپذیر می کند .به طوری که بدون وجود آن ممکن نیســـت شـــهرها پایدار بمانند.بنابراین اگر فضـــای ســـبز به عنوان جزیی از بافت شـــهرها و نیز بخشـــی از

خدمات شـهری ضـرورت یافته باشـد,نمی تواند جدا از نیازهای جامعه شـهری باشـد,از این رو ,فضـای سـبز باید از نظر کمی و کیفی متناسـب با حجم فیزیکی شـهر ,سـاختمانها,با توجه به شرایط }خیابانها و جاده ها{ و نیاز های جامعه }از لحاظ روانی ,گذران اوقات فراقت و نیازهای بهدا شتی .اکولوژیکی شهر ساخته شود,تا بتواند به عنوان ف ضای سبز فعال ,بازدهی زی ست محیطی مستمری داشته باشد.

کارکرد اجتماعی ,فرهنگی فضای سبز

این فضاها هم از دیدگاه تامین نیاز های زیست محیطی شهرنشینان و هم از نظر تامین فضاهای فراغتی و بستر ارتباط و تعامل

اجتماعی آن جایگاهی در خور اهمیت دارد. در اینجا به مهمترین کارکرد های فضفهای سبز در شهر ها اشاره می شود. .

کارکردتفریحی : پارک ها بهترین محل برای آرامش و رفع خسـتگی هسـتند. امروزه کارکرد تفریحی پارک ها و فضای سبز جایگزینبخشی از کارکردهای تفریحی خانواده روابط همسایگی و محلی ، بازار و ... شده ا ست. ۲. کارکرد بهدا شتی : پارک ها و فضای سبز رامی توان در زمره مراکز تامین کننده بهدا شت و جان و روان افراد دان ست.نقش گ سترده ف ضای سبز در تمرکز اع صاب بر ک سی پو شیده ا ست. ۳. کارکرد ارتباطی : پارکها زمینه ساز روابط نانو شته سازمان یافته ای ه ستند که با توجه به نیاز های اق شار مختلف اجتماعی شکل میگیرد.و دوام می یابد. ۴. کارکرد آموز شی : بازی و سرگرمی در آموزش و پرورش ج سم و ذهن کودکان سهم موثری دارد. پارکها هرچند و سایل بازی اندکی دارند ، زمینه ک سب مهارت و خلاقیت را برای کودکان فراهم می سـازند. ۵. کارکرد خرید و فروش : به رغم اینکه پارکها جایگاه گردش و آرامش هسـتند به دلیل حضـور گسـترده مردم در آنها جای مناسـب و پررونقی برای عرضـه کالاهای مختلف مورد نیاز گرد شگران هستند.در یک تقسیم بندی کلی می توان آثار اجتماعی نا شی از ایجاد و گ سترش ف ضای سبز شهر را به صورت زیر ارائه کرد : ۱.آثار جامعه شناختی ۲. آثار فرهنگی ۳. آثار روان شناختی (روحی روانی)اثرات روحی و روانی ف ضای سبز بر کیفیت زندگی

شهری فطرت انسان به گونه ای آفریده شده است که توانایی های بسیارس دارد و این توانایی ها بدون ارتباط با زیبایی های طبیعی که در زندگی شهری که همان فضاهای سبز می باشند به افسردگی و خمودی می گراید و بالطبع در پرتو بهره مندی از فضای سبز خلاقیت های انسان شکوفه می گردد. و انسان راه تکامل را در زندگی خود می پیماید. اگرچه بیشتر شهروندان مقیم شهر از مزایا و تاثیرات غیر مستقیم فضاهای سبز بر زندگی خود آگاه نیستند اما این تاثیر و کنش متقابل میان برخورداری از فضای سبز و عدم بر خورداری از آن بر زندگی آن ها توسط پژوهش های گوناگونی به اثبات رسیده می باشد. به عنوان مثال در میان نوشته های علما و احادیث و قرآن کریم نیز به این موضوع اشاره شده است از مجموعه آیات و احادیث چنین به دست می آید که : ۱ . نگاه به فضای سبز غم های انسان را نی زداید. به او آرامش بخشیده و اورا شاد وخوشحال می کند. ۲ . بهره مندی از فضای سبز حالت یاس و نومیدی را از انسان دور کرده و شور و امیدی در او ایجاد و یا تقویت می کند. ۳ . فضای سبز تاثیری قابل توجه در درمان بیماری های روحی و روانی دارد به طوری که این مشکلات با نگاه کردن به فضا و مناظر سرسبز و قدم زدن و نفس کشیدن در فضای سبز از میان می رود. ۴ . ارتباط با فضای سبز موجب نشاط و موجد انگیزه برای حرکت به سوی تعالی و تکامل است.

کارکرد اقتصادی فضای سبز

کارکرد درست فضای سبز تاثیرهای مثبت زیادی در اقتصاد کشورها میگزارد ما در اینجا به ذکر چند مورد می پردازیم.

فضای سبز به ویژه کاشت صحیح درختان میتواند بر روی مصرف انرژی در ساختمان ها تاثیر قابل ملاحظه ای بگذارد.هزینه گرم کردن یا خنک کردن ساختمانها در صورت کاربرد در ست درختان کاهش می یابد .درختان باعث جذب ۹درصد انرژی خورشیدی در تابستان شده و گرمای داخلی ساختمانها را می توانند کاهش دهند.اگر درختان در نقاط مناسبی کاشته شوند که سایه انداز آنها نقاط معینی از ساختمان ها را بپوشاند به صرفه جویی چشمگیری در مصرف سوخت می انجامد.به عنوان مثال امریکایی ها با کاشت درختان در نقاط خاص و استراتژیک در اطراف منازل و ساختمانهای مسکونی سالانه دو میلیون دلار صرفه جویی می کنند.در اماکن مسکونی که در مناطق بادگیر قرار دارند,کاشت درختان به صورت بادشکن می تواند هزینه گرم

کردن ساختمان ها را کاهش دهد.علاوه بر صرفه جویی انرژی به وسیله کارکرد مناسب فضای سبز میتوان با طراحی منحصر به فرد فضای سبز همراه با تاثیر اقلیم در ایجاد فضاهای توریستی مناسب با جذب توریست داخلی و خارجی به اقتصاد کشور کمک کرد.

کارکرد ترافیکی فضای سبز

فضای سبز معابر؛این فضا پیوسته در سمتی از عرض معابر قرار می گیرد که در اثر رشد گیاه,آسیبی به ساختمان ها,پیاده روها,سواره روها,نهرها و جوی ها وارد نشود و افزون بر آن,سایه ی ساختمان ها کنترل شود.

فضای سبز معابر به انواع زیر تقسیم می شوند:

فضای سبز دسترسی های کند رو, هدف از استقرار آنها ,بیشتر از کنترل صدا و نور ترافیک خیابان هاست .

فضای سبز دسترسی های تند رو,بافت حاشیه ای آنها به منظور زیبایی محیط,کنترل صدا ,دگرگونی خیابان هایی است که در

همسایگی ساختمان قرار دارند.

فضای سبز دسترسی های خیلی تند رو, بافت حاشیه ای آنها به منظور زیبایی محیط,کنترل صدا و نورهای مزاحم ناشی از ترافیک و نیز پیشگیری از آلودگی فضا,ایجاد می شود.

فضای سبز رفوژها,رفوژها به فضاهای سبزی گفته می شود که در وسط و طول مسیر راه ها ,برای پیشگیری از آسیب نور مقابل و زیباسازی مسیر ساخته می شوند .این فضاها,در مقطعی از عرض راه به منظور جداسازی حرکت اتومبیل هااز دو باند نیزایجاد میشوند.شکل رفوژها نواری بوده و عرض آن حداقل ۱۱۵ سانتیمتر است. استفاده از درختان ساقه بلند در رفوژ دسترسی تندرو و نیزاستفاده از درختچه ها و بوته های گیاهان با ارتفاع کم ذر رفوژ دسترسی خیلی تندرو, الزامی است.

کارکرد بصری و زیباشناختی فضای سبز

زینت شهرها و مطلوبیت آنها برای زیست,مدیون زیبایی آفرینی فضای سبز در اشکال متنوع خود است.فضای سبز بخش عمده ی نازیبایی های شهرها را به عنوان پدیده انسان ساخت در برابر سیستم های طبیعی تا حدی متعادل میکند.

"فلسفه فکری زیبایی و شهر" از قرن ۱۹ آغاز شد و امروز به مفهوم یادمان سازی و زیبا نمودن فضای شهر به کار میرود."جنبش زیبایی شناسی شهری" رویکرد پیشرفته ای است که نه تنها به خاطر زیبا نمودن بلکه به معنای ابزار کنترل اجتماعی از طریق راضی نگه داشتن مردم و پاسخگویی به نیاز آنها مورد مطالعه قرار می گیرد. عملیات زیباسازی فرایندی است که به تو سعه کیفی فضای شهر و ارتقای کیفیت زندگی شهری می پردازد تا به شکل گیری شهر سالم، فرهنگی و انسان مدار بر سد. شهری زیبا ست که بر اساس شرایط محیطی و نیازهای انسانی به صورت منطقی و متناسب شکل گرفته باشد. شهری که به کیفیت زندگی و روح و روان انسان احترام بگذارد. اهداف عملیاتی زیباسازی بر اساس تفکر شهر انسان مدار و فلسفه زیبایی:بهبود عملکرد و کیفیت بصری، ایجاد جلوه های ویژه، گسترش فضای پیاده ، آثار هنری شهری سه بخش اصلی فعالیت های زیباسازی: طراحی شهری، طراحی محیط و نمای شهر(سیما و منظر)/ مبلمان شهری/ هنرهای شهری(آثار هنری با ارزش) کیفیت بصری می بایستی با سایر عوامل محیط به رقابت بپردازد تا بتواند زیبایی خود را نشان دهد و حتی برتر از آنها باشد. بخشی از سلامت و شادی انسان ها در گرو کیفیت فضاهای شهری، تعامل و ارتباطات اجتماعی-روانی ناشی از تأثیرات زیباشناختی است. هر چند فضای سبز در هر مقیاس و از هر نوع به خودی خود چشم نواز است، لیکن توجه به اصول طراحی، نقش این کارکرد را دو چندان می نمایید.

ویژگی ها و مزایای بصری فضای سبز:

درمورد فضای سبز و نقشی که در کیفیت ادراک انسان دارد می توان به اهمیت منظر سازی در فضای شهری اشاره کرد عبارت است از کاربرد گیاهان در طراحی به گونه و شکلی که موجبات

ارتقای جلوه » زمین آرایی « منظرســـازی یا به عبارت بهترهای دیداری محیط اســـت.گیاهان یکی از ا صلی ترین ارکان ف ضای سبز می با شند که عادات ر شدی ، فرم بافت ، رنگ و اندازه عوامل مهم مورد توجه در انتخاب گیاهان به منظور ایجاد ت صویری با زیبایی ماندگار می با شد. از گیاهان می توان در جهت هدایت افراد پیاده ، تشویق آن ها برای گذراندن وقت در فضا های باز عمومی ، افزایش تعاملات اجتماعی، ایجاد سرزندگی و حس خاطره انگیزی در محیط ،ایجاد همبستگی در مناظر بی نظم بصری ... استفاده نمود.

نتیجه

فضــای ســبز شــهری به عنوان بخش جاندار محیط شــهری مکمل بخش بی جان شــهر، یعنی ساختار کالبدی شهر، می‌با شد. امروزه جامعه شنا سان، رواند شنا سان و پز شکان بر این باورند علاوه بر تأمین بهداشت جو و محیط مکان‌های مسکونی، نقش مثبتی در سلامتی شهروندان، بر عهده دارند که از مهمترین آن می‌توان به تأثیرات آن بر زندگی شــهروندان می‌باشــد که روزانه ســاعاتی را برای گذراندن اوقات فراغت خود در این گونه فضــاها می‌گذرانند. با توجه به مطالب بالا می‌توان به اهمیت و نقش مهم این ف ضاها در کیفیت زندگی شهر و سلامت روحی و روانی شــهروندان پی برد. ســلامت شــهروندان و پایداری شــهری و کمیت و کیفیت و بازدهی روانی اجتماعی و اکولوژیکی ف ضاهای سبز شهری یکی از آثار طراحی و برنامه‌ریزی منا سب شهری می‌با شد که باید تمام تلاش م سئولین و د ست اندرکاران امور شهری برای برآورد آن با شد. به ویژه در طراحی و برنامه‌ریزی برای احداث شــهرهای جدید باید این کاربری باتوجه به نیازهای هریک از شهروندان طراحی و مکانیابی گردد.

ین اثرات فضای سبز در شهرها ،کارکرد های زیست محیطی آنها است که ایجاد تعادل بخشی در متابولی سم شهر از یک سو و بالا بردن سطح زیبایی از سوی دیگر ، سبب افزایش کیفیت زیستی شهرها می شوند .ودر حقیقت فضای سبز ریه های تنفس شهرها به شمار می آیند.